

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 9 • год. ХСVII • 15 май 2020 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

СВЕЩТА, КОЯТО ГОРИ В ДУШИТЕ НА ЕДИН НАРОД

Тракийци почитат 105 години от Арменския геноцид

На 24 април 1915 година, преди 105 години, в Истанбул арменски интелектуалци, учители, лекари и политически деятели са арестувани и екзекутирани. Така започват нечуваните кланета над повече от милион и половина арменци, които са в границите на Османската империя.

Арменският геноцид официално е признат от: Европейския парламент, от САЩ, от ООН, от около 30 страни по света и от общността на учените историци.

В Турция Орхан Памук – лауреат на Нобелова награда за литература заявява в печат: „Никой не смее да го каже, но аз го казвам – турците са избили 1 000 000 арменци и 30 000 кюрди.“, а през 2008 г. 200 турски интелектуалци подписват петиция с която се извиняват за етническото прочистване на арменците в Първата световна война, подписана от още 29 000 души.

Преди пет години, на 24 април 2015 г., Народното събрание на Република България прие декларация, с която призна „масовото изстребление“, а не геноцид над арменците в Османската империя в периода 1915–1922 г. Българският парламент не се съобрази с това, че в няколко международни конвенции на ООН е записан „геноцида“ над арменците. С декларацията си парламентът определи 24 април за ден на възпомена-

■ Хайгашод Агасян

ние на жертвите.

На 24 април т.г. музикантът и композитор Хайгашод Агасян представи песента „Запали свещ“ и призова всички да отбележат този ден в душата си. Обикновено на този ден има много поклонения, но в условията на епидемия това няма как да се случи, обясни той.

Песента е по текст на Михран Бохосян.

„Самата песен гори като свещ в душите на всички арменци и тяхната съпричастност носи мир и покой за всички, които са жертва на този геноцид. В нея няма претенции за истори-

и възход. Това е песен за цял един народ и за един тъмен период от историята, каза Агасян.

„Моите деди са се усетили по-рано какво ще дойде. Дядо ми идва в България от Одрив преди кланетата през 1915-та. Защото много големи мащабни кланета е имало през 1894 – 96 година в Адана“.

Много арменци са намерили убежище на наша територия и техните потомци, които днес живеят в страната, приемат България като своя родина. Арменците са изключително благодарни за помощта, която България оказва на общността по времето на конфликтите. През 1894–1896 г., близо 22 000 арменци намират спасение у нас.

Тракийци и арменци имат сходна историческа съдба, затова днес тракийските българи са солидарни и почитат геноцида над арменците.

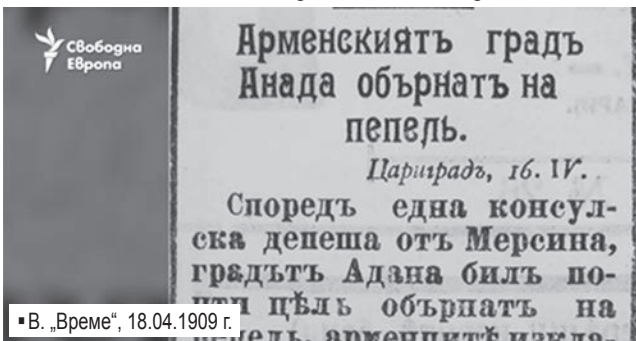
В Борисовата градина в столицата се издига - паметник на поета Пейо Яворов върху чийто фундамент отрупан с цветя, стои надпис: „От признателните арменци“. За тях, арменците Пейо Яворов написа стихотворението „Арменци“, които всички – мало и голямо у нас – знаят:

Изгнаници клетки, отломка нищожна от винаги храбър народ мъченик, дечица на майка робиня тревожна и жертви на подвиг чутовно велик ...

„Моите деди са се усетили по-рано какво ще дойде. Дядо ми идва в България от Одрин преди кланетата през 1915-та. Защото много големи

мащабни кланета е имало през 1894 – 96 година в Адана“, казва Хайгашод Агасян. Той е член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България и ревностен защитник на тракийската кауза.

Припомняме ви една публикация в български вестник, появила се 6 години преди 1915 г. Доказателствата на времето, че никой геноцид не възниква от днес за утре.

■ В. „Време“, 18.04.1909 г.

ческа изчерпателност, дори много от жестокостите на времето умишлено не са показани, защото не това е целта. Песента е призив към човечеството за духовност и борба, така че подобен кошмар да не се повтаря повече никога по света. Това е песен, която се слуша в безмълвие и покой, със смирение в сърцата. И нека достигне до много сърца от всички народи. Песента почита миналото, но утвърждава и настоящето. Тя е израз на несломимия дух на хората и на жизнения стремеж към съхранение

ИЗВЪНРЕДНОТО ПОЛОЖЕНИЕ ПАДНА, НО МЕРКИТЕ ОСТАВАТ. БЪДЕТЕ ОТГОВОРНИ!

ПОЧИНА НИКОЛА ИНДЖОВ

С дълбоко присърбие съобщаваме, че ни напусна Никола Инджов – член на ВК на СТДБ и на ТНИ, виден деец на тракийското движение, достоен човек, талантлив поет, публицист, белетрист и преводач.

Никола Инджов е роден на 30 септември 1935 г. в Бургас. Детството му преминава в Созопол, в Гюмюрджина (днешна Северна Гърция), юношеството му – в Хасково. Завършва Икономически техникум, следва във ВИНС-Варна, учи испански език в Хаванския университет. Превежда поезия от испански, португалски, руски и сръбски език, стихосбирки на поети като Виктор Хара, Пабло Неруда, Лопе де Вега, Александър Прокофиев и много други творци.

Творческата му биография включва дългогодишна работа като литературен редактор в различни български вестници и списания като в. „Литературен фронт“, сп. „Картинна галерия“, „Литературен вестник“, в. „Камбана“. Сътрудник на радио София, основател на списанията „Отечество“ и „Камбана“, главен редактор в БНТ на Главна редакция за младежта и децата по времето на Леда Милева, главен редактор на в. „Тракия“ – орган на СТДБ, главен редактор на сп. „Родолубие“. Член на Българския ПЕН-център и на Тракийския научен институт.

Никола Инджов е автор на редица стихосбирки и белетристични и публицистични книги, сред които „Предчувствие“, „Кубамар“, „Сантиментален марш“, „По следите на норвежеца“, „Възречени от Манастир“. Лауреат на много престижни награди, сред които Националната награда „Никола Фурнаджиев“ за цялостно творчество, Националната литературна награда „Захарий Стоянов“, на Съюза на българските писатели за цялостно творчество и принос в съвременната българска литература.

За изключителните му заслуги към тракийската кауза, на която посвети голяма част от живота си, той е награждаван с най-високите отличия на Съюза на тракийските дружества в България.

Поклон пред паметта му!

Централното ръководство на СТДБ изказва съболезнования на семейство и неговите близки.

■ Никола Инджов с Маркес

ИВАЙЛО БАЛАБАНОВ Е ПРЕДЛОЖЕН ЗА ВИСОКА ДЪРЖАВНА НАГРАДА

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България, български писатели и учени, дейци на културата, общественици и тракийци, предложиха за 24 май Ивайло Балабанов да бъде награден с орден „Св. св. Кирил и Методий“. Наближаващият Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост, е повод да си припомним кой е Ивайло Балабанов.

Талантливият поет е тракиец, роден през 1945 г. в ивайловградското село Хухла. Завършва гимназия в Ивайловград, където живее и твори дълго време, а след това се установява в Свиленград. Почетен гражданин на Ивайловград, Кърджали, Свиленград и на родното си село Хухла. Член на „Съюза на българските писатели“. Автор на книгите: „Да се загледаш в звезда“ (1979), „Окова за шулец“ (1984), „Парола „Любов“ (1988), „Религия“ (1990), „Тракийски реквием“ (1997), „Избрано“ (1998), поетичен сборник в два тома „Песни за старо вино“ (2003), „Небесен гурбетчия“ – сборник (2010), „Българска молитва“ (2011) и др.

Ивайло Балабанов е носител на редица отличия, сред които „Южна пролет“ (1980), награда на Съюза на българските писатели (1987), национална награда „Изворът на Белоногата“ (2001), Книга на годината – 2004 г. за „Песни за старо вино“, литературна награда за цялостно творчество „Александър Паскалев“ (2005), награда за патриотична поезия на името на Георги Джагаров (2006), национална литературна награда „Пеньо Пенев“, златен медал на името на Капитан Петко войвода от СТДБ, най-високата сте-

пен „Златен век“ – печат на Симеон Велики, от министъра на културата, националната литературна награда „Димчо Дебелянов“ (2016), грамота за изключителни заслуги към българската култура от Асоциацията на софийските писатели и др.

Автор е на музикално-поетичен спектакъл „Съзвездие – наречено „Любов“, посветен на деня, в който е подписан Договорът за присъединяване на България към Европейския съюз. Ивайло Балабанов е поетът, който казва на света: „България – това съм аз!“ Той е поетът, който възпява в себе си и в своите стихове висините на българския дух. Животът и творчеството на талантливия поет може да се синтезира в едно изречение – изключителна любов към Тракия и майка България. Това дава основание на председателя на СТДБ Красимир Премянов да направи извода, че певецът на Тракия и жив класик на българската поезия заслужава да бъде удостоен с орден „Св. св. Кирил и Методий“. Той получи вече признание, тъй като стиховете му са в българските учебници.

ТРАКИЙСКИ РЕКВИЕМ

Ивайло Балабанов

Не слагам пръст във рана, току що заздравяла.
Не ми се тръгва с вик „На нож!“ към Бялото море,
ала душата ми стои пред Гюмюрджина бяла
и българските гробници край Одрин и Фере.
Оплаква ги Марица, оплаква ги и Арда,
но те лежат в треви и брош - ни китки, ни венци.
И пее она вятър, с черен бяс подкарал
печалните кертани тракийски безжаници.
Те - живи и нещастни, си наидоха Родина.
Оряха сънем, жънеха насън край Булаир,
но мъртвите останаха край бяла Гюмюрджина
и пръснати из бойните полета... Спете в мир!
От царя сте забравени, от Господ сте простени
и уж безимени лежите в чужда равнина,
но белите джамии на Одрин са градени
от камъните с вашите надгробни имена.
И аз разбирам, че душата ми е поделена –
едната – в мен, но другата е там – в треви и брош,
че южната ни граница е кървавочервена,
защото е чертана не с молив, а с нож.
Ивайло Балабанов е автор и на забележителната творба

ПРИНОС КЪМ ЕВРОПЕЙСКАТА ИСТОРИЯ

Европа, млада и непохитена,
четеше своя рицарски роман,
когато, във зора незазорена,
загина рицарят Иван-Шишман.
Европа плачеше за Жулиета,
Европа се прехласваше по Бах...
А, с вълчи вой, в тракийските полета,
вървяха глутниците на Аллах.
Когато обкръжена от слугини,
тя тънеше в охолство и разкош,
във Солун, на пазара за робини,
гяурките вървяха пет – за грош.
Когато тя строеше катедрали,
и замъци... Във стария Балкан
скърбяха тънки липови кавали
и плачеха за Алтанлъ Стоян.
Въздигаха се кървави калета,
градени със отрязани глави.
И, всъщност, си остана непревзета
страната на хайдуишките орли.
А беше колкото калпак голяма,
широка колкото следа от лъв,
но се превърна в страшна вълча яма,
покрита с кости и залята с кръв.
Със кремъклия пушка, с проста сопа,
със камък и стрели от бучиниш,
дедите ни завардиха Европа
и турците не стигнаха Париж!

СЪБОЛЕЗНОВАТЕЛНИ АДРЕСИ ДО БЛИЗКИТЕ НА НИКОЛА ИНДЖОВ

ДО РОДНИНИТЕ И БЛИЗКИТЕ НА НИКОЛА ИНДЖОВ, ЧЛЕН НА ВК НА СТДБ

Уважаеми опечалени роднини и близки,

С прискърбие научихме за кончината на нашия обичан колега и приятел Никола Инджов.

Поет, белетрист, есеист, публицист, дипломат, общественик, той беше дълбоко свързан с тракийския въпрос, беше неутешимо съпричастен към трагичната съдба на бежанците от Беломорска Тракия и Мала Азия, пишеше за тях и в творчеството си търсеше справедливост с кръв от сърцето си, и така остави трайна дияра в тракийското движение.

Той беше сред възродителите на тракийската организация, член на Върховния комитет на СТДБ и главен редактор на в. „Тракия“.

Ще го запомним с онази прекрасна сила на словото, с която дари нашия народ и тракийци, с мъдростта на дипломата и политика, която отвори много врати на съпричастие и направи възможно преосмислянето на историята в духа на българщината и родолюбие.

Той, макар и посмъртно, ще остане в нашите редици като един голям човек, една личност с ярка гражданска позиция, с горещо тракийско сърце и силна воля за отстояване на общата ни тракийска кауза, която отдавна се е превърнала в мисията на нашия живот.

Приемете съболезнованията ми, както тези и на Централното ръководство и на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България.

Поклон пред паметта му!

С УВАЖЕНИЕ, КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СТДБ

ДО СЕМЕЙСТВОТО И РОДНИНИТЕ НА НИКОЛА ИНДЖОВ

Уважаемо опечалено семейство,
Уважаеми роднини,

С болка научихме за кончината на нашия обичан колега и съгражданин Никола Инджов. Той оставя трайна дияра в сърцата на цялата художествено-творческа интелигенция в Хасково. Ръководствата на Тракийско дружество „Георги Сапунаров“ и Народно читалище „Тракия – 2008“, Хасково, изказват съболезнования на семейството на големия поет и тракиец – Никола Инджов! Поклон пред светлата памет на родолубеца и защитник на тракийската кауза!

Председател на тракийското дружество
„Георги Сапунаров“ Кирил Сарджев

Председател на народно читалище „Тракия – 2008“ Димитрийка Христова

ПРЕДСКАЗАНИЯТА НА БЕНКОВСКИ СЕ СБЪДНАХА...

ЛИЛИЯ ФИЛИПОВА
ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО
„ОДРИНСКА ЕПОПЕЯ“, СТАРА ЗАГОРА

144 години от великата априлска саможертва на България

Априлското въстание от 1876 г. е събитие от нашето недавно минало, което и днес озарява родния небосклон. Неопетнена свята памет, преодоляла времето, за да остане завинаги в героичната хроника на нашия малък народ. А в дни на изпитания изпълва атмосферата ни с гордост и тиха надежда за добро и светлина.

Българското Възраждане започва по-късно, извършва се в условията на чужда политическа и религиозна власт в една феодална в същността си държава. Всичко това превръща нашето Възраждане в истински исторически подвиг... В стремежа си да заимстват от постиженията на историческия опит на големите европейски държави в духовно отношение, дейците на нашето Възраждане и на националната революция в същото време са принудени да преодоляват поредица от разочарования в надеждите си за външна подкрепа на освободителната ни кауза. Така, за по-кратък период, успоредно с националното духовно-културно възрождение съзрява и ясно формулираната цел на освободителната борба – самостоятелна национална революция...

През многовековното робство българите многократно правят опити да го отхвърлят. Тези опити стават по-организирани и мащабни след активизиране на руската експанзия на Балканите в началото на 19 век. Да припомним някои от тях: Участието на българите в Руско-турската война от 1806-1812 г. и първите колонни бежанци към Бесарабия; тракийското въстание по време на Руско-турската война от 1828-1829 г.; въстанията в Северозападна България; Велчовата завера от 1835 г.; Манчовата буна от 1836 г.; Нишкото въстание от 1841 г.; Браилските бунтове от 1841-1842-1843 г.; Видинското въстание от 1850 г.; Кримската война на Русия срещу обединените сили на Османската империя, Франция, Англия и Сардинското кралство; Капитан дядо Николовото въстание от 1856 г.; Димитракиевата буна в Северозападна България от 1860 г. и двете Български легии от 1862-1867 г., с които се поставя началото на организираното революционно движение; Старозагорското въстание от 1875 г. и върхът в националната революция – Априлското въстание от 1876 година.

Ще отбележим двата по-значими опита за нашето освобождение, които предхождат Априлското въстание: това са Тракийското въстание и Старозагорското въстание. Първото избухва по време на поредната Руско-турска война от 1828-1829 г. под командването на капитан Георги Мамарчев и обхва-

национализъм; втората легия; четите на Панайот Хитов и Филип Тотю през 1867 г. и на Хаджи Димитър и Стефан Караджа през 1868 г. (с няколко участници от Стара Загора, включително и знаменосецът на четата Димитър Заралията) не успяват да вдигнат народа на въоръжено въстание. Горчивият опит на Раковски

наивно вярва поради социалистическо-утопичните си идеи, че единствената алтернатива е балканската федерация като средство за защита на свободата на народите и свободата на труда. И когато през лятото на 1875 г. избухва антитурско въстание в Босна и Херцеговина, по инициатива на Ботев и Стамболов

ти окръг – Пловдивски с център Панагюрище, с апостол Панайот Волов и помощници Георги Бенковски, Захари Стоянов и Георги Икономов.

На 14-16 април 1876 г. в местността „Оборище“ край Панагюрище се провежда Общо събрание. За начало на въстанието е определена датата 20 април, уточнява се

ща териториите от Сливен до Чаталджа. Руската армия успява да превземе Одрин, но е принудена да отстъпи, прибавяйки към територията на Руската империя някои черноморски територии. Тази война носи свободата на Гърция, автономия на Сърбия, Влашко и Молдова, а на българите – жестоко потушено въстание и голямото обезбългаряване на Одринска Тракия – над 150 000 бежанци в Бесарабия...и още половин век робска участ...

Стратег на българската национална революция е Георги Стойков Раковски (1821-1867). Той е истинско явление в националната ни история като идеолог, стратег и организатор на бъдещата революция, като публицист, историк и поет – символ на възродения български дух...

Убеден, че българското освобождение ще премине „през пресата и сабята“, през 1858 г. разработва първия си план за освобождението на България. „Мечом са българите своя свобода изгубили, мечом пак трябва да я добият!“ е основната идея в плана му за общо българско въстание – и тази идея се превръща в същност на национално-освободителната идеология. Стратегията на Раковски се състои в съчетаване на вътрешна революция с четническа тактика отвън. Създадената от него Първа българска легия през 1862 г. с над 600 български младежи, които участват в сръбско-турския военен конфликт, но само в интерес на сръбския

да разчита на общите усилия на балканските народи в една съвместна освободителна революция го убеждава, че националното освобождение на българите може да се осъществи само със собствените им сили – чрез организирана самостоятелна и независима революция. Той пръв разбигара, че българският въпрос е част от Източния въпрос и че българите трябва да се възползват от противоречията между големите държави в свой интерес.

И ако Раковски е стратегът на националната революция, то Васил Левски е тактикът на тази революция. В Устава-проект на революционната организация от 1871 г. Левски определя крайната цел на борбата: „С една обща революция да се направи коренно преобразуване на сегашната държавна деспотско-тиранска система и да се замени с демократска република (народно управление)“.

След гибелта на Апостола през 1873 г. революционното движение е под влияние на радикалните идеи на Христо Ботев. В един от своите издавани вестници „Знаме“ (1875) той разработва окончателната платформа на освободителната революция и зове за „революция народна, незабавна, отчаяна.“ На страниците на вестника си въстава остро срещу опитите на Сърбия и Гърция да използват робската участ на българите, за да ограбят българското културно-историческо наследство. (Да ви звучи познато и днес?). Но Ботев

Революционният комитет взема решение за незабавно въстание. Страната е разделена на оперативни окръзи. Старозагорското въстание от 1875 г. е генералната репетиция на по-мащабната освободителна акция – Априлското въстание през следващата 1876 г. След Старозагорското въстание Христо Ботев пише във в. „Знаме“: „Сега е най-сгодно време да покажем на света, че и ний сме достойни за свобода.“

Революционните дейци се събират в Гюргево през м.октомври-ноември с.г. (Стефан Стамболов, Никола Обретенов, Стоян Заимов, Иларион Драгостинов, Панайот Волов, Георги Бенковски, Иван Хаджидимитров-Гарибалдeto и Георги Апостолов от Стара Загора и др.) и създават нов Революционен комитет

Гюргевският комитет взема решение за подготовка на всеобщо народно въстание през пролетта на следващата 1876 г. и разделя страната на четири революционни окръга: Търновски (обхваща централна Северна България, Габровски и Севлиевски райони) с главен апостол Стефан Стамболов и помощници Георги Измирилев и Христо Караминков; втори – Сливенски окръг (включва Сливенско, Ямболско и Котленския балкан) с апостол Иларион Драгостинов и помощници Георги Обретенов, Георги Икономов и Стоил войвода, трети – Врачански окръг с апостол Стоян Заимов и помощници Никола Обретенов и Георги Апостолов, четвър-

и тактиката на въстанието. Но този форум е предаден от недостоеен индивид, чийто позор тегне и до днес на селото, в което е живял. Веднага са изпратени турски военни части към Панагюрище и Брацигово, за да арестуват ръководителите. На 19 април, при опит да бъде арестуван, Тодор Каблешков написва и изпраща в Панагюрище легендарното „кърваво писмо“, с което съобщава, че въстанието е започнало. На следващия ден – 20 април Георги Бенковски обявява въстанието и в Панагюрище. Създаден е Военен съвет – т.н. Привременно правителство начело с Павел Бобеков. На 22 април е осветено извезаното от старозагорската възпитаничка на Девическото училище на Анастасия Тошева Райна Княгиня.

От Панагюрище е изпратена четата на Орчо войвода към Стрелча със задача да окаже помощ и да осъществява връзка с Брацигово. Георги Бенковски организира своята „хвърковата чета“ от 200 конници, с която обикаля съседните селища и всички масово се вдигат на въстание. Обиколките на „Хвърковатата чета“ имат и стратегическа цел – да създадат впечатление за по-мащабно въстание. И въпреки някои технически несъвършенства, появата на изработените 52 черешови топчета изумява врага с психологическия си ефект. След Копривщица и Панагюрище на 20 април въстават Клисурска и Стрелча.

На българска територия има 30 османски гарнизона.

Османската власт започва пребазирането им – от Одрин, София и Цариград към Пазарджик и Панагюрище е изпратена редовна 18 000-на армия и хиляди башибозуци, прехвърлени са и войски от Африка. Войски от София и Казанлък атакуват Клисурска, после – Копривщица и Перушица. В Средногорието – над 10 000 редовна армия и 3 000 башибозуци... Всички турци са призовани на война с българите...

Най-добра организация за въстанието съгласно плана е създадена в Брацигово под ръководството на Васил Петлешков. Градът е превърнат в крепост и боевете тук са най-продължителни – накрая Петлешков св предава, за да спаси жителите на града. Боевете в Перушица, Панагюрище, Клисурска и Батак се водят за всяка улица, за всяка къща. Наивната вяра за оцеляване в храмовете... Осъзната саможертва... На 22 април пада Стрелча, на 26 април – Клисурска, на 30 април – Панагюрище. Същият ден е превзета и Копривщица. Въстаниците сами палат къщите си, за да не допуснат издевателствата и униженията... Тодор Каблешков взема отрова, за да не попадне жив в ръцете на палачите... Героична Перушица дава най-великия и паметен пример за саможертва в нападнатия и разрушен храм чрез самоубийството на целите семейства на ръководителите на въстанието. Оцелелите въстаници от Четвърти революционен окръг начело с Бенковски се прехвърлят през Стара планина, но част от тях с ръководителя си загиват след предателство.

В Първи окръг (Търновски) – кървавото писмо пристига със закъснение – на 25 април. Формирани са няколко чети. Четата на поп Харитон от 200 бойци води ожесточено сражение – девет дни се отбранява в Дряновския манастир срещу 10 000 редовна турска армия. Тук действат и четите на Цанко Дюсепанов от 200 бойци, на Йовчо Карагьозов от 250 бойци и на Христо Патрев от 120 бойци.

Четите се обединяват, но силите са неравни, повечето бойци загиват, включително и войводите. Част от въстаниците се измъкват от обкръжението начело с Бачо Киро, но са предадени и обесени. Пак поради предателство ръководителите на Революционния комитет в Горна Оряховица Георги Измирилев-Македончето и Иван Семетджиев били заловени и обесени. Колко предателства...

Продължава на 4-а стр.

ДОПИСКИ ОТ ХАОСА НА ВРЕМЕТО

Излезе нова книга на журналиста и писателя д-р Симеон Василев „Дописки от хаоса на времето. Медийно съдържание и външнополитически процес“, издание на Сивас Консултинг през 2020 г. Прави впечатление интересното заглавие, насочващо към размишляване: „Дописки от хаоса на времето. Медийно съдържание и външнополитически процес. Посвещението е на едно от големите имена в хуманитаристиката проф. д-р Никола Георгиев. Корицата е дело на Маргарита Василева – дъщеря на автора. Преди две години представихме друга книга на същата тема – медиите на Симеон Василев „Лидерство и медии“, за която проф. Андрей Пантев писа, че такава книга би била публикувана с адмирации във всяка страна и ще бъде реферирана от всякаква критична публика. Симеон Василев е член на Върховния комитет на СТДБ и горещ радетел на тракийската кауза.

НОВА КНИГА НА СИМЕОН ВАСИЛЕВ

ВАЛЕРИ ТОДОРОВ

Някога на кореспондентите казвали дописници. Може би затова и поредната книга на журналиста и писател д-р Симеон Василев се нарича „Дописки от хаоса на времето“. Скромно, както сам пише авторът, той е предприел, според мен, един нескромнен и успешен опит да разкаже за онова, което в теорията на журналистиката и масовите комуникации се нарича кореспондентска журналистика. Симеон Василев обаче е не само теоретик, но и дълбоко професионално изкушен човек, като кореспондент на БНТ в Бон и Берлин и ръководител на водещата програма на БНТ. Той е направил уникален анализ на една слабо изучена фигура, която носи високопрофесионална част от журналистиката – постоянният кореспондент в чужбина. През миналите два века това са били писатели, интелектуалци, като например Захари Стоянов, Симеон Радев или Ърнест Хемингвей, които са разказвали за значими събития и явления в общественния живот. След това кореспондентите в чужбина се превръщат и в оперативни журналисти,

които отразяват хрониката на деня. От дописници те стават влиятелни ментори, като са едновременно репортери, коментатори, дипломати, представители на общественото мнение и гражданското общество. Доверието към тях е определяло и мотивацията в отношението към държави, събития, процеси. Техните оръжия са телеграфът, факсът, микрофонът, камерата, днес дори смартфонът.

Днес говорим за променените социални роли в обществото със смесени чувства. Не по-малко противоречия носи и промяната на професионалните роли в журналистиката. Появява се една нова фигура – гражданинът – журналист. Даже роботът – журналист. Прави ли това излишна кореспондентската журналистика? Едва ли. Защото компетентният глас, професионалната оценка, доверието

към знаещия не могат да заменят и най-сензационния разказ. Грешка на един такъв човек може да променя събитията, да ги обръща и преобръща, да ги вкарва в позитив и негатив в дневния ред и хроники на деня, които след време стават

история.

Когато през 1851 г. „Ню Йорк хералд трибюн“ назначава за свой лондонски кореспондент известния журналист Карл Маркс, едва ли подозира, че отказът да увеличи заплатата му от 5 долара, ще повлияе по такъв начин върху съдбата на света. Уинстън Чърчил е бил не само политик, но и Нобелов лауреат по литература (1953 г.) и кореспондент в Куба, където се пристрастява към пурите, след това

отразява конфликтите в Индия, Судан, Южна Африка, като е смятан за един от най-скъпоплатените военни кореспонденти в света. Към автора на „Война и мир“ Лев Толстой са били акредитирани от името на десет американски вестника двама чуждестранни кореспонденти. Военен кореспондент на в. „Руские ведомости“ е бил руският граф Алексей Толстой, автор на трилогията „Ходене по мъките“. Благодарение на чуждестранните кореспонденти светът узнава за кланетата и борбата за освобождение от османско владичество на българския народ. Чуждестранни кореспонденти са били редица български интелектуалци, писатели и журналисти, сред които се откроява яркото перо на Йосиф Хербст.

Следвоенният канцлер на Германия Конрад Аденауер е смятал за еднакво важна работата както с чуждите дипломати, така и с чуждестранните кореспонденти. Чрез тях той внушава представата за политиката на неговата страна в чужбина. За падането на Берлинската стена американският президент Джордж Буш-старши научил по телевизията от кореспондента на Си Ен Ен.

В света има много школи за журналистика. Но има и нещо друго, което не се учи. „За да се занимаваш с журналистика, преди всичко трябва да си добър човек, казва полският кореспондент Ришард Капушчински.“... Само добрият човек се опитва да разбере другите, техните намерения, тех-

ните интереси, техните трудности, техните трагедии“. Има и друга гледна точка към журналистиката. Американският президент Ричард Никсън, станал известен с аферата Уотъргейт, напомня на сътрудниците си: пресата е наш враг.

Думата кореспондент идва от латинското *correspondere*, което означава отговарям, съответствам. Възможно е кореспондентът в чужбина е човек, който трябва да познава страната, историята, културата, да бъде и журналист, и дипломат, и историк на своето време.

Аз съм бил специален пратеник на ключови събития за последните десетилетия. Ставал съм свидетел на разпада на държави, федерации, военни блокове. Въпреки знанията и опита ми, след натрупаното като постоянен кореспондент в Москва мога да кажа без притеснение: Погледът на репортера на събитие в чужбина и на постоянния кореспондент там приличат на онзи виц за разликата между екскурзия и

емиграция. Затова и книгата на Симеон Василев с много факти, препратки и изводи е и научно изслед-

ване, и в крайна светска интересна книга, която ви дава знание и познание. Тя запълва и една сама започната страница в представата за кореспондента в чужбина – генерал без армия, който трябва да спечели стратегическо сражение.

Василев, Симеон, Дописки от хаоса на времето, изд. Сивас, София, 2020

ПРЕДСКАЗАНИЯТА НА БЕНКОВСКИ СЕ СЪБДНАХА...

Продължава от 3-а стр.

В Сливенски окръг Иларион Драгостинов и Георги Обретенков се включват в четата на Стоил войвода от около 70 бойци и загиват с нея при разгрома ѝ – цялата чета е унищожена по жесток начин... Заслужава да се отбележи тактиката на Стоил войвода – изнася боевете извън селищата, за да не пострадат хората. Във Врачански окръг въстанието изобщо не избухва поради недостатъчна подготовка – във Враца се събира отряд от 500 души, но без оръжие... Към този революционен окръг е и Македония. Но и там поради същите причини не избухва масово въстание, а само изолирани акции в Родопите и Пирин.

И тъкмо когато въстанието повсеместно е потушено, Христо Ботев с четата си прекосва река Дунав при Козлодуй на 6 май и се отправя към Стара планина с надеждата, че сънародниците му ще се вдигнат масово на въстание... Но четата от 200 бойци не среща никаква подкрепа и отива сама и изолирана към своята голгота. След ожесточени сражения под връх Милин камък и връх Вола четата е разбита, а Ботев загива на 20 май. Ботевата чета е епилог на въстанието. Не среща подкрепа и малката чета на Таньо Стоянов.

Дълго след края на въстанието репресиите и издевателствата над българите продължават...България скърби, оплаква жертвите и

надеждите си... Но скоро мобилизира неговото си и започва кампания за провокиране на световната обществена съвест чрез запознаване ѝ със зверствата и унищожението на един народ... Дръзки изобличения на терора над българския народ изготвя бъдещият Старозагорски митрополит Методий – тогава протосингел на Пловдивския митрополит Панарет. Данни за въстанието публикуват и: руският консул в Одрин Княз Церетелев, американският консул в Цариград Юджийн Скайлер, американският журналист Макгахан. 200 европейски издания публикуват над 3 000 репортажи и статии за България; най-видните личности на епохата Уайлд, Тургенев, Толстой, Достоевски, Гладстон, Гарибалди, Менделеев, Дарвин, Жул Верн, граф Игнатиев и др. издигат глас на протест. Уайлд пише „Сонет за клането на християните в България“, Виктор Юго произнася реч пред френския парламент, в която казва: „Необходимо е да обърнем внимание на европейските правителства на един малък факт, който те не забелязват. Този факт е: Унищожение на един народ! Къде? В Европа! Този факт има ли свидетели? Само един свидетел: Целият свят!“ Германският канцлер Бисмарк казва в речта си в Райхстага: „След извършените злодеяния на черкезите в България за Османската империя вече няма място в Европа!“ Гарибалди пише в телеграма: „Батак беше с 9000

жители – сега са 1

По своя замисъл и размах Априлското въстание е общобългарско. Възванието, прието в Панагюрище в навечерието на избухването, призовава всички българи да обявят въстание в България (Мизия), Тракия и Македония. В него участват масово всички класи и селския, включително и свещеници. Въстанието продължава около един месец с участието на 95 селища и над 10 000 участници (по данни на руския консул в Одрин Княз Церетелев). Най-масово е в Тракия и в части от Мизия.

Цената... Княз Церетелев докладва, че са разрушени около 200 селища с население над 75 000. Голяма част от тях са избити, отвлечени, заточени. Избити с нечувана жестокост са над 30 000, стотици хиляди са репресирани, отвлечени и заточени. Наблюдавайки от връх Лисец горящото Панагюрище, Георги Бенковски възкликва: „Моята цел е постигната вече. В сърцето на тирана аз отворих такава люта рана, която никога няма да заздравее. А Русия – нека тя да започне!“

Оцелелите революционни дейци свикват Народен събор в Букурещ през м. ноември 1876 г., който приема политическа програма за решаване на българския национален въпрос чрез възобновяване на самостоятелна и независима българска държава в рамките на Мизия (северна България), Тракия и Македония. Тази програма е представена на учас-

тниците в Цариградската конференция на 1 декември 1876 г.

През есента на същата 1876 г. партията на новите османи (младотурците), начело на които е Мидхат паша. Назначен за велик везир, по негова инициатива в деня на откриването на Цариградската конференция на 23 декември Турция оповестява новата си конституция. Оповестява се въвеждане на двустепенен парламент, декларира се лична свобода и равенство на всички поданици без разлика във вероизповеданието, неприкосновеност на собствеността и жилището, пропорционални данъци, свобода на печата, публичност и независимост на съда и др. Но конституцията обявява всички поданици за османци независимо от вероизповеданието, а империята – за неделимо цяло, което при никакви условия не може да бъде разделено. Националният въпрос остава заклеймен. Българите приемат конституцията като удар върху националния въпрос и нямат никакви илюзии относно начина за решаването му. Но прокламацията на новата турска конституция и политиката на Англия за покровителство на Османската империя допринасят за обезсилване на най-важните решения на Цариградската конференция. Турция отхвърля решенията на конференцията и сред руските управляващи се налага убеждението за неизбежността на Руско-турската война.

Предсказанието на Бенковски се сбъдва...

НИКОЛА ИНДЖОВ – ЖИВАТА ВОДА НА РОДОВАТА ПАМЕТ

ИВАН ГРАНИТСКИ

1.

Преди повече от шест десетилетия един млад български поет възторжено възкликва:

*Нощта в една светулка
на рамото си нося,
а в капчица едничка –
дъгата и дъжда.
От всичко в мене радост
и светлина остава –
и аз със бяла риза
минавам по света!
(„Въртят се колелата...“)*

Този радостен възклик на поета Никола Инджов излъчва светлината на родната художествена традиция. Поетът се усеща законен наследник на велик народ „с нестинарско сърце“, минаващ през огън и бури и възвисяващ се, понесъл святата икона на родолюбие.

Цяло едно поколение, което започва творческия си път в края на петдесетте и в началото на шестдесетте години на XX век, е белязано от възторга и преклонението пред могъщата национална традиция. Спецификата на индивидуалния поетически натюрел не пречи на Любомир Левчев и Петър Караангов, Стефан Цанев и Михаил Берберов, Евтим Евтимов и Андрей Германов, Слав Хр. Караславов и Нино Николов, Иван Динков и Дамян Дамянов и пр., и пр. да бъдат обединени в благоговението си пред излъчванията на родното, националното и тяхното величествено послание през вековете. Тези толкова различни инак поети изграждат с общи усилия през годините Храма на съвременната българска поезия. И в този храм те са своеобразни свещенослужители и пазители на тайната отечествена поетическа светлина.

Любопитно е (на пръв поглед дори парадоксално), че един от най-космополитните по нагласа автори от това поколение, какъвто е Никола Инджов, в същото време през десетилетията не се уморява да поддържа огъня на националната идентичност. За този поет любовта към Отечеството не е декларация, а вътрешно състояние. Лайтмотивът на десетки негови творби е отечествената стряха, бащиното огнище, майчиният език. Нека си спомним например „Родопски път“, „Нестинарски празник“, „Свечеряване“, „Първа песен за Янтра“, „Тракийска история“, „Родова хроника“, „Българска поезия“, „Хасковска мелодия“ и т.н.

В поезията си той съзерцава разхождащите се видения на исторически личности, събития, сцени. И вижда себе си като „безкрайния човек“, който непрекъснато се преражда на каменния полуостров, пътувайки от цивилизация към цивилизация, бидейки трак, грък, римлянин, византиец, славянин, прабългарин... Но възплътيل у себе

■ В село Манастир

си хилядолетните послания на велики цивилизации, той съхранява неизкоренимото убеждение и вяра, че е духовен стълб на националното светоусещане, че е продължител и сътворец на трагична и заедно с това героична историческа традиция.

2.

Ранните стихове на Никола Инджов говорят за хедонистична широта на лирическата визия, епикурейска веселост и разкрепостеност. Неговият герой е в непрестанно

ната глава и участвайки като сътворец на трагичната ни съдба, героят на Инджов заявява:

*Животът, който ми остана,
е само памет за война.
Аз оглушах от барабани,
одрипах от знамена!*

(„Познах вкуса на хляба черен...“)

Никола Инджов е майстор на пейзажа. Неговото вдъхновение сътворява картини, които ни поразяват със своята красота и пластическо богатство. Но авторът много повече се интересува от духовния пейзаж, от историческата реминисценция, в която иска да види човешкото, твърде човешкото (ако използваме израза на Фридрих Ницше). Никола Инджов има удивително стихотворение – „Възпоминание за снега“, което е прекрасна илюстрация в това отношение. Тук е уловен пейзажът на духа, лирическото съзерцание се е домогнало до параметрите на невидимото, на интуитивното, до почти ирационалното. Този пейзаж на духа не само хармонизира природната картина, но сякаш и я създава:

*Валеше оня сняг през март,
и през април валеше,
и виното, и пепелта
миришеха на сняг.
И аз пътувах през нощта,
и свещ една гореше,
когато стигнах умълчан
последния ти праг.*

Тъгата от разтварянето в небитието на любимия човек е умиротворена, страданието е просветлено, виното и пепелта, които миришат на сняг, сякаш извайват акварела на спокойствието и тишината. Майката на героя има орис на „хляб, на сол, на светлинка“, затова тя отсъства при мъртвите, но и сред живите я няма. Тя е разтворена в дъгата на четвъртъка, която се извисява над „прехрипнали петли / и над кобили куци“, тя е ясният мост между съдбата и несретата на

човека от малкото градче. Никола Инджов продължава в такъв аспект великата тема в новата история на българската литература – темата за българската майка като обединителен символ на благородното, възвишеното, лъчезарното, лъчеструйното, състрадателното..

3.

Духовните пейзажи, които вае Инджов, са печални, но същевременно и слънчево озарени. Там пространствата са емоционално съгъстени, заедно с това исторически просторни. Медоносната страст на сърцето осветява логическите преподни на разума. Авторът непрекъснато разсъждава върху свръхзадачата на своя живот, но и на своето поколение и своя народ. Откъде идва, накъде отива, какво трябва да пренесе през ве-

ковете и хилядолетията като послание на родовата кръв, като цивилизационна енергия, като колективен опит. Затова той казва:

Ида от себе си.

Отдалеко.

Деца ти надживях

в стогодишни войни.

Избухва вятър.

Свисти ехо.

Човек и време

кой ще сравни?

(„Поетическо изкуство“)

Наблюдавайки себе си, той всъщност пътешества по страниците на родната история; разсъждавайки върху превратностите на драматичната национална съдба, той се доближава до истината за своята душа.

Защо все пак е тъй трагично и катастрофично родното ни минало? Каква е загадъчната цел на историческото провидение и къде е мястото на отделния човек, на тази пращинка, това мигновение в контекста на хилядолетията

Не съдете за мене

по съзвездия и епоси.

Аз съм сам

и в космическа пустота

на себе си

разказвам за себе си.

(„Поетическо изкуство“)

участта си – не само като на индивидуалност, а и като на народ историческият му език е „език от сгромолясани камбани“, които не спират да ехтят през хилядолетията, очите му са „очи от свъсени иконостаси“, горящи и неизгарящи след безброй варварски нашествия, главата – „череп изнурен от костниците поругани“, която се търкала пред баташките дървници и в същото време е гордо изправена и с развят перчем...

Инджов обича да се вглежда в историята на думите, която всъщност е и историята на нацията. Там живите са мъртви и мъртвите са живи, там няма минало, бъдеще и настояще, тъй като всичко е едно:

Едни и същи думи

и в мъртвите, и в мене,

завинаги от говор

един и същ изляти.

О, българска поезия –

триклето съзаклатие

между очи вгорчени

и устни вкаменени.

(„Българска поезия“)

4.

Никола Инджов е между разностранно надарените съвременни български творци. Той е автор на десетки книги с поезия, публицистика, есеистика, пътеписи и лирична проза, блестящи преводи от няколко езика. В публицистиката си е остро полемичен и памфлетен, есеистиката му впечатлява със своята широка ерудиция и многопластови културни асоциации. Твърде често поезията му е своеобразно сюжетизирана, а прозата – метафорично наситена и лиризирана. Най-яркият пример тук е романът „Възречени от Манастир“.

Пред нас е творба за трагичната българска съдба, по-специално за съдбата на българите от Беломорска Тракия, които непрекъснато се оказват емигранти в собствената си родина. Описвайки живота на няколко поколения и историческите изпитни, през които те преминават, Инджов показва силата и величието на националния дух. Поразителна е глобалната метафора за пътуването на кораба с натоварените изгнаници из гръцките острови. Това е епопея на страданието на всички онези няколкостотин хиля-

■ С Леда Милева, Иван Гранитски и Дико Фучеджиев

Сякаш по магически начин Отецеството се отразява в отделната човешка душа. Самата тя е мигновение и в същото време цяла вечност, в които се разполага историческото движение на националното.

За Никола Инджов родовата памет е живата вода на историята. Той просветлено се вглежда в

ди съотечественици, насилствено прокудени от родните им земи и осъдени да се скитат немили-недраги след балканските войни. Това е и епопея за издръжливостта, героизма, волята на българския дух, който не може да бъде съкрушен от никакви катаклизми и изпитания.

Продължава на 6-а стр.

СЪЗИДАТЕЛ И СТРОИТЕЛ

Кирил Момчилов

ИВАН ГЕОРГИЕВ ПЕХЛИВАНОВ

(26 юни 1926 г. с. Воден, Елховско, Бургаска област – 10. юли 2019)

ТОЙ живя 93 години и си отиде от този свят в края на юли м. г. огорчен до дъното на душата си от разрухата, която връхлетя България през последните три десетилетия. Ударите върху България според него от началото на промените и до днес били пет:

срив на пазарите, разпад на стопанското управление и на кадровия потенциал; дестабилизация на финансовата, на банковата и на ценовата системи; разстройство на националната инфраструктура; разбиване на производството, на мощностите, на научно-техническото и на инвестиционното развитие.

В енциклопедичния сборник „2000 новатори на България“ (1987) за него пише, че „има съществено принос за ускоряване на научно-техническия прогрес и стимулиране на творческата инициатива на новаторите чрез активно участие в разработване и реализиране на държавната политика на НРБ по изграждане на малки наукоемки предприятия на основата на български изобретения и технологии“. Съобщавам тази оценка, защото инж. Пехливанов бе пословично скромно и свенлив. Трудният му път започва в „Машелектропроект“. Първата му конструкция е водна турбина с голяма мощност, чийто проект бил отличен от специална комисия с председател проф. Цветан Лазаров, автор на самолетите ЛАЗ. След нея през годините ще създаде сам или с колективи от изобретатели над 80 вентилатори.

Като стопански и обществен ръководител работи под крилото на академиците Ангел Балеви и Георги Близнаков, на член-кореспондентите Иван Попов и Иван Димов, на професорите Кирил Димов и Любомир Калев... Сам инж. Пехливанов не се колебае да приеме поканата на акад. Балеви да стане генерален директор на Научно-производственото обединение „Технология на металите“ към БАН – една управленска форма, която обединяваше науката и производството в единна система.

Нека се знае още, че инж. Иван Пехливанов е един от инициаторите на Индустриалната стопанска асоциация, известна като БИСА – доброволна, недържавна, обществена асоциация за представяне и защита на стопанските субекти. Учредителното ѝ събрание (състояло се през април 1980 г.) е открито и ръководено от член-кор. проф. Иван Попов, председател на НТС, доайен на българските индустриалци. Като ръководител на асоциацията Иван Пехливанов си признаваше, че БИСА се е утвърждавала трудно при господстващата държавна иерархична стопанска система. Но за положителните оценки на проф. Робърт Дж. Макинтайър от САЩ и на „Файненшъл таймс“ не бива да мълчим: БИСА съдействаше за създаване на десетки малки и средни предприятия, на стопански сдружения, за внедряване на нови технологии... По идея на американски информационни източници със съдействието на БИСА за изграждането им бяха създадени научни паркове във ВУЗ-те и в БАН. Програмата на Технически университет в София включваше близо двадесет пред-

приятия, за тази цел към 1987 г. е изградено специално хале; БАН създаде към самостоятелните институти научно-производствени предприятия; начало на Научни паркове сложиха ВМЕИ – Варна и Висшия химико-технологически институт в София. Сгради за общ научен парк били построени върху терен отреден от Столичния общински съвет на бул. „Драган Цанков“. Днес казват, че халетата се ползвали като частни складове?

ДРУГИТЕ ЗА НЕГО:

Георги Йорданов:

ЗАСЛУЖИЛ ДЕЕЦ НА БЪЛГАРСКАТА ИНДУСТРИЯ

Инж. Иван Пехливанов е сред заслужилите строители на модерната българска промишленост през втората половина на отминалия 20 век. Десетки високотехнологични производствени мощности са проектирани, изградени и управлявани ефективно с неговото решаващо участие. Живеният път на Иван Пехливанов – от отличник на българската Политехника, специалист – проектант и инженер, до високите стопански, държавни и обществени длъжности, е убедителен пример за професионализъм, гражданска отговорност, родолюбив дълг, целеустремена предприемчивост.

Имам лични впечатления от неуморните усилия на Иван Пехливанов да се създават и организират конкурентоспособни производства, съизмерими с високи образци. Многобройни негови идеи и проекти станали реалност и имат принос за превръщането на България в развита индустриална държава. Той остави трайни следи в машиностроенето, енергетиката, химическата и леката промишленост, в развитата система

от малки и средни предприятия и кооперативни организации; осъществи се като голям специалист и отличен организатор

Чист и неуморен труженик, Иван Пехливанов не измени на идеала и дълга към Отецеството, не се втурна до трупата богатство и с това си спечели уважение и почит в обществото. За съжаление неговите познания и опитност на доказан съзидател влязоха в остро противоречие, сблъскаха се с ужасната действителност на разрухата и грабежа, която тресе държавата ни повече от две десетилетия. Хора без реален влог в развитието на българската икономика начаса се „разграничиха“ от него, обявиха го за един от виновниците за измислената от тях и слугите им „национална катастрофа“. Всуе! Времето показва както същността на криминалния български преход, така и непреходните заслуги за Отецеството на именити личности като инженер Иван Пехливанов.

Проф. Чавдар Добрев:

ОРИГИНАЛЪТ НА ИСТИНАТА

Иван Пехливанов може би инстинктивно, а може би и съзнателно, вражда себе си в темелите на свещената сграда, каквато за него представляват строителството на предприятията и заводите в периода 1944–1989 г., индустриализацията на страната, трудът на десетки хиляди инженери, техници, работници. В своята книга „Свидетел на историята“ той привежда уникални данни. Документите въздействат

на безизходността и похотливата, крайно себична действителност.

Сега ситуацията у нас е твърде неустановена, връща от пристрастия и едностранчиви идеологии. Но утре, когато българинът поиска да научи какъв е бил оригиналът на истината, той ще се обърне към книгата на Иван Пехливанов, както прибавя до мемоари с патина, когато иска да научи какво е ставало в края на 19 век или през първата половина на 20 век.

НИКОЛА ИНДЖОВ – ЖИВАТА ВОДА...

Продължение от 5-а стр.

Чрез своите герои Нестор Абрашев, Вълкан Камиларинът, Змеев авторът непрекъснато разсъждава за истината за света и истината за човека – преплитат ли се те, или противостоят една срещу друга, има ли една универсална истина и за света, и за човека, или тя е исторически и времево детерминирана и диференцирана, случаен ли е ходът на историята, или е дълбоко закономерен и определен от стоящи високо над индивида сили и пр., и пр. Какви са тези сили – слепи стихии или всевиждащото око на Божия промисъл? Героите на романа носят в сърцата си образа на скъпото и любимо тяхно родно място Манастир. Уж спялата историческа стихия ги прокужда от техния Едем. Странствайки и преодолявайки планини от трудности и лишения обаче, те не допускат да помръкне в съзнанието им този светъл образ. И поколение след

поколение съхраняват пиетета си към родното място. Но то вече се превръща в митологизирана духовна твърд. Географски определеният роден край се обезсмъртява в преданията на националната памет и в светлината на сърцата на героите, която става все по-силна.

5.

В романа „Възречени от Манастир“ авторът е потопен в богатството на българския фолклор. Оживява хармонията от цветове, звуци, ритми, интонации на нашето народно творчество. Посланията на родовата кръв стигат до нас чрез и във поверията, обредите, обичаите...

Гласовете от историческите дълбини възкръсват в представителите на всяко следващо поколение. Авторът сякаш иска да ни внуши, че е невъзможно да загине народ, притежаващ такова изключително духовно богатство. И в самата форма на романа е отразено преклонението и възхищението пред

издръжливостта и жилавостта на отечествения дух. Това е метафорична, пластически обогатена проза, богата на многобройни и ярки сравнения, алюзии, реминисценции, многопластови исторически народопсихологически, митологически послания. Това мускуесто и същевременно лирично повествование (авторът често пъти свършено съзнателно използва диалектизми, остарели и архаични изрази), което ни завладява с чистата и звънка родна реч, ни напомня за романа на Антон Дончев „Време разделно“. И „Възречени от Манастир“ звучи като поема, сякаш безименен рапсод нарежда думите, изреченията, сцените:

„Те не виждаха лицата си в затворническата тъмнина, но долавяха преображения на смут в душите си. Защото в далечния Манастир лека-полека сякаш да им се забравят лицата, имената, прякорите. Там не помнеха живота, там помнеха

смъртта! Там мандраджии единаци, като слезнеха от родопските зъбери за сол и кибрит, караха цяло село да зине от смайване, че още светулкали очите им. Манастирци не държаха в ума си жития дори на светци и царе, но разнищаха на всяка погрешка гибелта на сина на каталонец Роджер де ла Флор, роден в манастирски хан от Иван-Асеновата Мария.

В Манастир не друго, а смъртта бе едническият милостив спомен за живота!“

Романът е не само лично авторско постижение, но успех и за цялата съвременна българска литература.

Героите на Никола Инджов минават с бяла риза по света. Но най-вече те пътешестват възторжени и съзерцаващи, покрусени и борбени из българската история. Те продължават родовата кръв, съхранявайки през хилядолетията живата вода на индивидуалното и националното историческо време.

ТЪРЖЕСТВЕНА СВЕТА ЛИТУРГИЯ В БЪЛГАРСКАТА ЦЪРКВА „СВ. ГЕОРГИ“ В ОДРИН

На Гергьовден по традиция Съюзът на тракийските дружества в България организира Национален тракийски събор в двора на българската църква „Свети Великомъченик

Георги“ в Одрин. Тази година, поради епидемичната обстановка традицията не бе спазена, но тракийци почетоха светеца пред иконите в домовете си.

На 6 май в българския храм в Одрин бе отслужена тържествена литургия от отец Александър Чакърък.

През настоящата 2020 година се навършват 140 години от построяването на църквата, съхранена като българска светиня, благодарение на бащата на отец Александър – Филип Чакърък и на неговото семейство.

На литургията присъстваха Васил Вълчев – генерален консул на Република България в Одрин и представители на българското консулство.

9 МАЙ – 75 ГОДИНИ ОТ ПОБЕДАТА НАД ФАШИЗМА

На 9 май – Денят на победата, представители на тракийската организация поднесоха венец и цветя на Паметника на Съветската армия в София. На снимката: председателят на СТДБ Красимир Преманов и заместник-председателят на Централното ръководство на Съюза Краснодар Беломорски с минута мълчание пред паметника.

КОНФЕРЕНЦИЯТА НА ТРАКИЙСКИЯ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ СЕ ОТЛАГА

Във връзка с удължилата се епидемиологична обстановка в нашата страна, Националната отчетно – изборна конференция на Тракийския младежки съюз в България (ТМСБ) при Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ), насрочена за 30.05.2020 г. в гр.София се отлага. За провеждането ѝ ще бъдете уведомени допълнително!

Тя ще се проведе при същия ДНЕВЕН РЕД !

Десислава Костова и Цанко Атанасов,
съпредседатели на ТМСБ при СТДБ

ИВАН ГРАНИТСКИ – НОСИТЕЛ НА НАГРАДАТА „ПЕНЬО ПЕНЕВ“

дава веднъж на 2 години. Първият носител е Дамян Дамянов. Носители на наградата са 1972 – Евтим Евтимов, 1974 – Матей Шопкин, 1976 – Николай Христов, 1978 – Андрей Германов, 1980 – Божидар Божилов, 1982 – Петър Караангов, 1984 – Любомир Левчев, 1986 – Петър Анастасов, 1988 – Стефан Цанев, 1990 – Валери Петров, 1992 – Александър Геров, 1994 – Христо Фотев, 1996 – Константин Павлов, 1998 – Павел Матев, 2000 – Николай Кънчев, 2002 – Иван Цанев, 2004 – Иван Динков, 2006

– Петко Братинков, 2008 – Ивайло Балабанов, 2010 – Екатерина Йосифова, 2012 – Ангел Ников, 2014 – Калин Донков, 2016 – Петко Каневски и 2018 – Георги Ангелов. На кръгла годишнина от рождението на Пеню Пенев Община Димитровград връчва и Международна литературна награда „Пеню Пенев“.

Тракийци посрещат с гордост наградата на Иван Гранитски, той е изтъкнат деец на тракийското движение, член е на Върховния комитет на СТДБ.

Иван Гранитски е новият носител на Националната литературна награда „Пеню Пенев“. Той бе избран от специално назначената комисия от кмета на Димитровград Иво Димов: Боян Ангелов, председател на СБП, Петър Анастасов – поет и драматург, Владимир Пенев – художник, син на Пеню Пенев, общинският съветник Гроздан Грозев и др. Комисията реши наградата да бъде присъдена на Иван Гранитски – поет, литературен и художествен критик, публицист, член-кореспондент на БАН, издател. Автор е на повече от 25 книги с поезия, критика и публицистика. Решението на комисията бе гласувано и подкрепено от местния парламент.

Наградата е учредена през 1970 г. от Община Димитровград и се

ГРАД ТАРАКЛИЯ – ЦЕНТЪРЪТ НА БЪЛГАРИТЕ В МОЛДОВА

Град Тараклия – център на българите в Молдова – навърши 207 години. Толкова време мина откакто първите преселници от България са дошли на бесарабските земи. Тази година поради пандемията от коронавирус празничните тържества са отложени. Засега не е ясно на коя дата ще се проведат. „Скъпи тараклийци, днес е голям празник за всички нас – рождението на град Тараклия. Заедно с вас ще направим

всичко за неговото развитие и процъфтяване. Само от нас зависи каква история ще оставим след себе си. Пожелавам животът ви в този град да става всеки ден по-красив и по-щастлив. Обичайте и пазете града си. И нека всички живеещи в Тараклия да бъдат обичани и щастливи. Честит празник! „поздрави кметът жителите на града. В местната църква „Свети Георги“ беше проведена празнична служба в чест на хра-

мовия празник, без участието на местните миряни и гости от съседните църкви. Според официалните данни Тараклия е основана през 1813 година от български имигранти, въпреки че те се заселват тук много по-рано. Това е едно от най-старите български селища от 19 век в тогавашната Южна Бесарабия. Селището получи името си от бившето ногайско село,

което се намираше малко на юг от сегашното местоположение на града. Тази българска колония била заселена на няколко етапа. Първите имигранти от българските земи пристигат по време на Руско-турската война от 1806-1812 година. Днес Тараклия е административен център на едноименния район, населен предимно с етнически българи.

ТРАКИЙСКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, д-р Ваня ИВАНОВА, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Златка ЯНЕВА (Сливен) – 0897601560; Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) – 0894 044 420; Веска ЛАМБОВА (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

Гергьовден, най-красний, най-радостний

Той туря основата на плодородието не само на растителния, но и на животния мир

Свети Георги е гръмотвержец, яхнал черен вран кон. Старите учени свързват култа му с тракийския конник.

Гергьовската роса и вода придобиват целебна сила, нощта срещу шестия ден на май се изпълва с тайнства

ТОДОР КОРУЕВ

В народните песни се възхвалява „голям Великден“, но, забележете, и „още по-голям Гергьовден“. Светецът-покровител на стадата и нивите „донася“ на земята лятото. Защо тъкмо той е покровител на стадата? Отговорът на Христо Вакарелски е, защото народът има „иконографска представа за великомъченика Георги, главно в хероичния му вид на конник с ризница, убиващ с копие многоглава ламя“. Логично е очакването след като Свети Георги е преборил ламята, змея или дракона, както и да се нарича зло, и е отключил изворите на реките, дъждовете и росата, които преди това опашатата напаст е заключила, да настъпят честити и благоденствени дни за земеделци и овчари. Затова заколеното агне за курбан се разнася и изяжда с пожеланието „Да е на помощ Свети Георги!“.

Гергьовден е празникът на пролетта, която туря основата на плодородието не само на растителния мир, но и на животния – такова е определението на Ст. Н. Шишков.

А ето как първият родопски книжовник Христо Попконстантинов описва раждането на пролетта като „да ся намираме на земен рай“.

Прави го в писмо до своя бивш учител Марко Савов, по онова време свещеник в Карлово. Писмото носи дата 13.V.1875 г. След като се оплаква от „тежката зима“, която прекарвали, понеже „ръжта, която тука обикновено ся яде, въскачи ся до два гроша оката и беше оскудна“, избухва във възторг от пролетната картина в родното му Петково: „Овцете гордо пасят и врътят

■ Празник на овчарите

опашките си и до тях отръсени агненца бляят прелестно и следят милите си майчици.

Къндалчевите овнове с големите си дюмбелеци непрестанно думбат, радостните овчаре с дългите си геги на рамата си и рунтавите кучета подир тях като мечки непрестанно гърмят с тънките си пушки и от преголяма радост свирят с кавалите си и подмятат червените качюлки, за да

одрозоставят техните овци, като че ся намираме на земен рай... Желателно е всегда да е месец май, най-красний, най-радостний, най-сърдечювствителний. По селото, украсено с цветовете на овошките, малките дечинки радостно играят по зелените дворове и весело пеят:

*Хайде зима, иде лято
Отиде си вече зима,
Та докара вакла овце,
Вакла овце и шилота.
И докара прясно мляко,
Прясно мляко и сириние,
Радвайте ся всички хора,
И мали и големи.*

ПРОЛЕТНАТА БЛАГОДАТ НА РОСАТА

На Гергьовден природата се събужда, а това е съпроводено с много чудеса: гергьовската роса и вода придобиват целебна сила, а нощта срещу шестия ден на май се изпълва с тайнства – настъпва часът на магьосниците и магите, на тревите и билките омайни, на заровените иманета.

В ранни зори моми и невести берат цветя, билки и дъбова шума, с които окичват портите на къщите и кошарите си, украсяват момини пазви и момкови калпаци, захранват обредно овцете и добитъка. Но те вече са се отъркаляли в гергьовденската роса за здраве и са си измили очите с пролетната благодат.

Правят се и три венеца: за овцата, която ще се издои първа, за агнето, което ще стане курбан за светеца, и за котела или ведрото с мляко. Някъде вят венец и за виторогия овен – предводителят на стадото, любимецът на овчаря.

Жените пекли обредни хлябове, замесени с роса или мълчана вода,

украсявали тестото с овчарска гега, зооморфни фигурки или къшла, пък, защо не!, и с овчарското куче. На едни места наричат тези погачи

овчарник, на други – кошара или гергьовски кравай. Имат още имена – боговица, колак, пита за св. Георги, просфор, овчарска търла, харман, сая, батлак...

Мъжете в това време са при овцете. Преди да съмне са извели стадото на паша за кратко – и то да да се „отърка“ в лековитата росица.

Доенето този ден е ритуално. В някои български земи

то се прави през сребърна гривна. В котлето за мляко пускали и яйце, совалка или пръстен на кърмачка все с една и съща цел – тези предмети, придобили магическа сила, да увеличат млеконадоя. От надоеното мляко се изсипвало малко пред кошарата, глътка получавало най-малкото момче в семейството или рода, а останалото се раздавало на комшиите за здраве.

В Родопите овчарите първом издоювали вакла овца – бяла, но с черно около око, рогушата, която е близнила или найранно се е обягвила.

Гергьовденската вода се смятала за лековита, особено „лявата вода“, сиреч взета от бързей, в

който водата се върти наляво. Не зная какво е това тайнство във водовъртежите, но тогава са вярвали, че с тая, лявата, може да се подкваси млякото без закваска. И действително на Гергьовден овчарите в Родопите подквасвали първото издоено мляко с роса, но за всеки

от магии и болести. Някъде зарават костите и кръвта в мравуник – за да се плодят като мравки, другаде ги хвърлят в реката „да тече млякото като вода“. Децата си „къносват“ с кървави кръсчета по челцата, бу-

зките или брадичките да бъдат здрави и червени и зли очи да не ги урочасат. Кокалчето от десния преден крак на агнето запазват, за да украсят с него гергьовденската погача следващата година.

Ползват го за цял на децата и младите животни, както и за заклания против уплах и уроки.

В народните представи Св. Георги е гръмотвержец, яхнал черен вран кон. Старите учени свързваха произхода на култа към Св. Георги с тракийския конник. В книгата „Българска народна митология“, подарена ми от проф. Иваничка Георгиева, намерих това, което ми трябва: „Централно място в Гергьовден заемат обичаите около издоюването на овцете, пренасяне в жертва първото обягвило се агне, с обща трапеза, на която за първи път се вкусува агнешко месо и овче мляко.

Гергьовден бележи началото на нова стопанска сотовъдна година, когато се жертва и вкусува първият приплод и се бележи началото на лятното полугодие. В Гергьовден е оставил силно влияние обичай на античното тракийско население, свързан със скотовъдството, докато обредните моменти със земеделски характер са резултат от въздействието на славяните.”

Вижда се, че Гергьовден е празник, посветен изключително на овцата, т.е. на стадото, и около туй стадо се извършват обреди, при-

дружени с религиозни обичаи и песни. Овцата и стадото са предмет на високо религиозно почитание. Напук на подигравките и подбивите към това животно, което е едно от първите опитомени, но минава за тълпоумно. А светецът войн става покровител не и на овчарите, а на овчарите. Не знам откога 6 май е ден на храбростта и войската, но сигурно много по-отдавна са го празнували овчарите по простата причина, че е свързан с пасищното отглеждане на овцете и козите и с тяхното първо задояване.

Откъс от книгата „Овньо льо вакал, каматан...“

■ Гергьовска люлка

случай прибавяли и киселици.

За курбан най-често се избира първото родило се мъжко агне, предпочита се да е бяло. Окичва се с венец, на дясното му рогче се прикрепя свещица и се запалва. Агнето се коли въщи при огнището или до източната страна на къщата, като гледали кръвта да опръска дома – знак за предпазване